

underdåniga framställning, som i detta afseende kunde finnas vara af omständigheterna påkallad.

Då således en åtgärd i det syfte, revisorerne med sin omförmälda framställning afsett, är af vederbörande att förvänta, hemställer Utskottet, att Riksdagen må härvid låta bero.

Stockholm den 5 Mars 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

N:o 31.

Ank. till Riksd. Kansli den 5 Mars 1877, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af statsbidrag för ny tomtreglering i Strömstad i följd af den staden senast öfvergångna brand.

(R. A.)

Vid den eldsvåda, som natten emellan den 7 och 8 Augusti sistlidna år öfvergick staden Strömstad, ödelades dess bäst bebyggda del, upptagande en tredjedel af stadens hela areal. Derefter hafva uti en till Kongl. Maj:t genom Dess Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län insänd skrift nämnde stads fullmäktige framhållit, hurusom, utom den

förlust, hvilken genom denna olyckshändelse träffat en större del af stadens invånare, samhället i sin helhet komme att i följd deraf drabbas af betydliga utgifter, hvilka det icke mäktade utan hjälp bära. Enligt gällande författningar kunde nemligen den nedbrända delen af staden icke åter uppbyggas på förut varande tomterna, utan måste först omregleras, och vid utförande af den nödvändiga nya byggnadsplanen kunde staden icke undgå att lemna tomtigare ersättning till betydligt belopp, då det större utrymme, som för de nya gatorna erfordrades, måste tagas af gamla tomterna, och den vedergällning, som några erhöle i mark, blefve, till följd af terrängens starka sluttning, af föga värde. Stadens egenskap af badort gjorde det för densamma till en lifsfråga att kunna bereda rum åt badgäster, hvilken omständighet påkallade skyndsamt uppförande af nya hus, helst eljest befarades att staden skulle komma att nedsjunka i stor fattigdom. Anläggningen af nya gator, af hvilka en komme att dragas ut med södra stranden af det staden genomlöpande vattendraget, nödvändiggjorde äfven att, i stället för den hittills varande, delvis uppbrunna bron med öfverbyggnad af trä, måste uppföras en hvälfd stenbro samt anläggas en strandkaj, som till följd af sin längd blefve ganska dyrbar.

De kostnader, hvilka stadsfullmäktige beräknat skola minst komma att drabba staden för verkställande af det allra nödvändigaste i följd af den timade eldsvådan, uppgå till sammanlagdt belopp af 175,000 kronor, enligt specifikation, som återfinnes i Kongl. Maj:ts angående beviljande af statsbidrag för ny tomtreglering i Strömstad till innevarande års Riksdag allättna nädiga proposition N:o 7.

På grund häraf och då staden för åstadkommande af folkskolebyggnad redan måst upptaga lån, samt kostnaden för återuppförande af de vid eldsvådan förstörda offentliga byggnaderna icke kunde betäckas af de från äldre tider derå kvarvarande försäkringsvärden, hafva stadsfullmäktige i underdånighet anhållit, att staden måtte beviljas dels ett anslag af 75,000 kronor, dels ett räntefritt lån af 100,000 kronor, att återbetalas på den längsta tid, som kunde bestämmas, dels ock, enär för återställande i någon mån af stadens inkomstkälla, upplåtande af rum för badgäster, erfordrades att staden sökte bereda lånebidrag på billiga vilkor åt sådana brandskadade, som skulle återuppbygga hus, ett ytterligare lån till belopp af 50,000 kronor på möjligast billiga vilkor.

För egen del har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bland annat anført, att, då stadens återuppbyggande måste ske efter reglering i enlighet med gällande byggnadsstadga, och således ett betydligt utvidgadt område erfordrades för utläggande af gator och anläggande af byggnadstomter, samt Strömstads samhälle vore hufvudsakligen bebodt af mindre

bemedlade personer, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ausåge sig böra förorda den underdåniga ansökningen till allt det afseende, hvartill Kongl. Maj:t funne de framhållna omständigheterna föranleda.

Kongl. Maj:t har tagit i nådigt öfvervägande hvad sålunda förekommit; och churu någon plan för reglering af den afbrända delen utaf staden Strömstad ännu icke blifvit Kongl. Maj:ts pröfning understäld, och meddelade uppgifter angående de kostnader, hvilka med sådan reglering blefve förenade, icke hade den noggrannhet och fullständighet som vederbort; likväl, när för visso kunde antagas, så väl att berörda kostnader icke komme att i väsentlig mån understiga det af stadsfullmäktige beräknade belopp, som ock att Strömstads samhälle, efter den svåra olycka som drabbat detsamma, icke förmådde att, utan understöd från det allmännas sida, bära de betydliga utgifter, hvilka i och för ny reglering af stadsplanen måste uppstå, samt angeläget vore att regleringen af den nedbrända stadsdelen blefve så skyndsamt som möjligt vidtagen; har Kongl. Maj:t, med hänsyn jemväl till hvad förut i liknande fall egt rum, i ofvan omförmälda, till Stats-Utskottets behandling remitterade, nådiga proposition föreslagit Riksdagen att åt staden Strömstad bevilja, såsom bidrag till inlösen af jord med derå varande byggnader, som erfordrades till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser samt såsom understöd för bestridande af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af tretio tusen kronor, och ett lån af femtio tusen kronor, att lyftas under år 1878, hvarvid för tillgodonjutande af lånet Kongl. Maj:t ansett, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad vid liknande fall förut egt rum, böra stadgas följande vilkor:

1:o att stadsfullmäktige skulle genom dertill utsedde ombud å länesumman afgifva sin till Riksgäldskontoret eller ordres ställda skuldförbindelse, innefattande de af Riksdagen för lånets användande och återbetalning stadgade vilkor;

2:o att hvad utaf lånet icke blifvit hos Riksgäldskontoret uttaget före slutet af år 1878 derefter icke finge utbekommas;

3:o att det i Riksgäldskontoret lyftade lånebeloppet finge utan ränta och kapitalafbetalning innehafvas till 1881 års slut, hvarefter, och intilldess lånet blifvit till fullo godtgjort, sex procent å dess ursprungliga belopp borde till Riksgäldskontoret årligen inbetalas, deraf först beräknades och afginge ränta efter fyra för hundra å oguldet kapitalbelopp, samt öfverskottet skulle utgöra afbetalning derå; och

4:o att inbetalning af den uti näst föregående punkt omförmälda annuitet borde vid hvarje års slut verkställas, vid påföljd, för underlä-

tenhet deraf, att å annuiteten komme att beräknas laga ränta från förfallodagen, dervid dock, derest annuiteten före den 16 Januari näst derpå följande år till Riksgäldskontoret inkomme, samma betalning finge anses vara inom behörig tid verkställd, hvadan, i sådant fall, den sedan nyss nämnda månads början å annuiteten upplupna ränta skulle eftergifvas.

Lika med Kongl. Maj:t finner Utskottet det vara billigt att staten lemnar staden Strömstad sitt understöd för den af branden förorsakade nya tomtregleringen och dermed gemenskap egande åtgärders genomförande, helst kommunens kostnader i ej ringa grad torde ökas genom den af ett sådant olycksfall som det förevarande nödvändiggjorda tillämpning på en gång och efter en större måttstock än eljest varit behöfligt af den nya byggnadsstadgan för rikets städer.

Ej heller finner Utskottet skäl ifrågasätta någon ytterligare nedsättning af beloppen under hvad Kongl. Maj:t ansett böra för ändamålet af Riksdagen äskas.

Deremot har Utskottet, beträffande vilkoren, ansett räntan å lånet böra höjas från föreslagna fyra till fem procent. De hittills meddelade tomtregleringslånen draga visserligen endast fyra procent ränta, men önskligt torde vara, att, då staten såsom lån utlemnar och derigenom för en längre tid afhänder sig dispositionsrätten öfver eljest för statens egna ändamål användbara, om än ej upplånta medel, staten i dylika fall såsom långifvare betingar sig en ränta, som så litet som möjligt skiljer sig från den ränta, staten såsom låntagare nödgas erlægga. Vid det nu förevarande fallet synes något undantag från en sådan grundsats så mycket mindre vara af någon nödvändighet påkallad, som en ej ringa del af det föreslagna statsbidraget lemnas såsom anslag utan återbetalningsskyldighet.

Det i 4:de momentet af de föreslagna lånevilkoren förekommande uttrycket »laga ränta» har Utskottet ansett lämpligen kunna utbytas mot utsättande af den räntefot, samma laga ränta enligt gällande lag i verkligheten utgör, eller sex procent.

Beträffande sättet för statsbidragets utgående inhemtas af den Kongl. propositionen N:o 1 angående statsverkets tillstånd och behof, att Kongl. Maj:t ansett anslaget, som är inberäknadt i de extra anslagen under Sjette hufvudtiteln, böra utgå från Statskontoret, och lånet från Riksgäldskontoret.

Utskottet har visserligen ej förbisett 1873 års Riksdags beslut, att från Riksgäldskontoret borde anvisas sådana statsbidrag, som kunde blifva af Riksdagen beviljade att, för något visst ändamål, utgå med en del

såsom lån och en del såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, enär tillsynen öfver uppfyllande af de för åtnjutande af dylika statsbidrag föreskrifna vilkor syntes lämpligare kunna utöfvas af ett än af två särskilda embetsverk.

Vid denna tid kunde likväl Riksdagen på Riksgäldskontoret anvisa anslag af ifrågavarande beskaffenhet, enär Riksgäldskontoret för deras bestridande hade att tillgå öfverskott å statsverkets inkomster, som till Riksgäldskontoret aflemnades. Numera, då Kongl. Maj:t och Riksdagen ansett möjligen uppkomna öfverskott från ett föregående år böra tagas i anspråk för ett följande års statsreglering, och i följd deraf Riksgäldskontoret icke annorledes än för förvaltning och mot återbetalningsskyldighet eger mottaga öfverskott å statsverkets inkomster, skulle ifrågavarande anslag ej kunna på Riksgäldskontoret anvisas utan att, i sammanhang dermed, Statskontoret förklarades böra för dess belopp godtgöra Riksgäldskontoret. En sådan omgång synes helt och hållet öfverflödig, utan torde det vara lämpligare att, utan afseende å 1873 års Riksdags omförmälda, nu ej längre för alla fall fullt tillämpliga beslut, anslaget och lånet, om de beviljas, lyftas hvarterera i det verk, som innehar för detsamma användbara tillgångar, anslaget i Stats- och lånet i Riksgäldskontoret.

I detta senare afseende, beträffande lånets utgående från Riksgäldskontoret, förekommer visserligen, att, då Riksgäldskontoret ej innehar några andra upplånta medel än sådana, vid hvilkas upplånande uttryckligen angifvits, att desamma skulle till jernvägsanläggningar användas, något beslut om bestridande med lånta medel af ifrågavarande utgift för tomtreglering i Strömstad ej läser kunna fattas. I betraktande likväl dels af de betydliga förskott, Riksgäldskontoret, utöfver dess upplånta medel, lemnat till jernvägsanläggningar, och dels af åtskilliga kontorets öfriga tillgångar, torde den anmärkta omständigheten ej utgöra något hinder att, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, anvisa lånet till utgående från Riksgäldskontoret, under hvars förvaltning samtliga dylika lån höra, helst enär denna statsutgift ej innefattar ett kontorets tillgångar i någon mån minskande kapitalutlägg, utan endast en placering mot ränta och återbetalningsskyldighet af det anvisade beloppet.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts nådiga proposition må på det sätt bifallas, att åt staden Strömstad beviljas, såsom bidrag till inlösen af jord med derå varande byggnader, som erfordras till utläggning af gator, torg och andra allmänna platser samt såsom understöd för bestridande

af de med regleringens genomförande i öfrigt förenade kostnader, ett anslag utan återbetalningsskyldighet till belopp af tretio tusen kronor, och ett lån af femtio tusen kronor, att lyftas under år 1878, anslaget i Statskontoret och lånet i Riksgäldskontoret, mot vilkor, i afseende å lånet:

1:o att stadsfullmäktige skola genom dertill utsedda ombud å lånesumman afgifva sin till Riksgäldskontoret eller ordres ställda skuldförbindelse, innefattande de af Riksdagen för lånets användande och återbetalning stadgade vilkor;

2:o att hvad utaf lånet icke blifvit hos Riksgäldskontoret uttaget före slutet af år 1878 derefter icke må utbekommas;

3:o att det i Riksgäldskontoret lyftade lånebeloppet får utan ränta och kapitalafbetalning innehafvas till 1881 års slut, hvarefter, och intilldess lånet blifvit till fullt godtgjort, sex procent å dess ursprungliga belopp bör till Riksgäldskontoret årligen inbetalas, deraf först beräknas och afgår ränta efter fem för hundra å oguldet kapitalbelopp, samt öfverskottet utgör afbetalning derå; och

4:o att inbetalning af den uti näst föregående punkt omförmälda annuitet bör vid hvarje års slut verkställas, vid påföljd, för underlåtenhet deraf, att å annuiteten beräknas sex procent ränta från förfallodagen, dervid dock, derest annuiteten före den 16 Januari näst derpå följande år till Riksgäldskontoret inkommer, samma betalning må anses vara inom behörig tid verkställd, hvadan, i sådant fall, den sedan nyss nämnda månads början å annuiteten upplupna ränta eftergifves.

Stockholm den 5 Mars 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Reservation:

af Herr *Liss Olof Larsson*: »Då jag icke kan godkänna de skäl, som blifvit anförda för lemnandet af anslag utan återbetalningsskyldighet i och för reglering och uppbyggande af brandskadade städer, och jag dessutom icke kan finna rimlig anledning dertill att en sådan förmån skall tillkomma städerna, hvilken, så vidt jag vet, icke ens ifrågasatts af landsorten, mycket mindre blifvit den beviljad, så har jag icke kunnat biträda Utskottets förslag, utan anser att endast ett lån å 80,000 kronor bör beviljas Strömstad. Icke heller har jag kunnat biträda Utskottets förslag att anvisa lånet att utgå från Riksgäldskontoret, utan att man därför anvisar medel från Statskontoret.

Då Riksgäldskontoret icke innehar andra medel än de under sist förflutna året för jernvägars byggande upplånta medel;

då länekontraktet bestämdt innehåller, att dessa medel skola användas för jernvägsbyggnader;

då sistlidne Riksdag, vid beslutets fattande om upptagande af berörda lån, uttryckligen bestämde, att dessa medel skulle användas till betalning af 1869 års lån, till utbetalning af de af bemälda Riksdag anvisade anslag till statens jernvägars byggande och utveckling, till läneunderstöd åt enskilda jernvägar samt slutligen till konvertering af äldre statslån (se § 33 i det af sista Riksdag utfärdade reglemente för Riksgäldskontoret);

då Riksdagen således icke upptagit lån för att betala medel, som föregående Riksdagar anvisat att utgå från Riksgäldskontoret; och då jag icke kan dela Utskottets åsigt derom, att de af förra Riksdagar anvisade statsmedel för jernvägsbyggnader endast äro att betrakta såsom förskott, enär jag anser, att hvarje statsreglering är ett afslutadt helt för sig, och att, äfven om man dertill vore berättigad, det icke kan vara med god ordning öfverensstämmande att upprifva redan fastställda statsregleringar, så vågar jag för min del föreslå,

att Statskontoret må godtgöra Riksgäldskontoret det belopp, hvilket såsom läneunderstöd åt Strömstad anvisas att från Riksgäldskontoret utgå.»